

159.590

OSZ

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

159590

BALÁZS BÉLA

*Repülj
Szavam!*

VERSEK

ALANZ BELLA

THE GREAT
GREAT

THE GREAT

ALANZ

BALÁZS BÉLA

REPÜLJ SZAVAM!

VERSEK

IDEGENNYELVŰ IRODALMI KIADÓ
MOSZKVA 1944

TARTALOMJEGYZÉK

	oldal
Repülj szavam	3
Póstagalambok	4
Jaj neked költő	6
Versaillesi nimfa	8
A negyvennyolcas zászlók megszólalnak	11
Mert a szovjetföldön nem csak kenyér terem	13
Hová, hová magyar honvéd?	16
»Hazádnak rendületlenül...«	18
Ne sírj!	19
Lányok, lányok énekelnek	21
Sztálingrád	23
Egy Sztálin arcképre	25
Hazám	26
Sárkány	28
Üzenet:	29
Hogy is történt?	31
Hazaviszlek	33
Leningrádi balladák:	
I. Árnyékok vára	34
II. Gyűlölet	37
III. »Tanulja már...«	40
Hű csillagod, hordjam a fényedet	42

Printed in the Union of Soviet Socialist Republics

159390

REPÜLJ SZAVAM

Repülj szavam, repülj magyar szavam,
Szállj dél felé a Kárpátok fölött
És szépen szólva szállj le a szivekre
Otthon a Tisza és Duna között.

Húséges, régi szívről hírt vigyél,
Mely békétlenül bujdosott sokat.
Talán akad még arra mifelénk is,
Aki megismeri a hangodat.

Akad még néhány olyan szív talán,
Amelyben régi fészked haza vár.
Repülj haza, repülj! Hisz te repülhetsz
Magyar szavam, szegény vándormadár.

Mert ott születünk mi a Tisza partján,
S ha nekem nincs is, neked lesz hazád,
Ha nem volna is, aki értsen téged,
Ha nem volna is, ki hallgatna rád.

Régi barátok sírján te ne sírj.
Hangodban néma könnyem nem rézeg.
Te fészket raksz majd, ifjú új szivekben
Ha én már régen, régen nem leszek.

PÓSTAGALAMBOK

Póstagalambként hoztalak magammal,
Szivembe zárva jöttetek velem.
Hű útitársak, magyar szavaim,
Ti csak nem hagytok békét énnekem.

Nyugtalanul verdesve fészkelődtök
És fájdítjátok beteg szívemet.
Tán zöldülnek már a kunsági rétek?
Tán gólya száll már a Tisza felett?

Magyar tavasz szagát szimatoljátok?
Tán magyar nóta hangját hallani?
Nem fagyott el még minden csira otthon?
Tán mégis, mégis készül valami?

Szeretnétek ti is már hazaszállni?
Jó póstásaim, kieresztelek.
Szivem kalitját ime, felnyitottam
S mely visszatartson, nincs oly fergeteg.

Finánc meg nem fog, csendőr nem vasal meg,
Röpít a vágy feltarthatatlanul.
Szerelmes bús vágy, sajgó gyűlölet,
Hazátok int a Kárpátokon túl.

Viharmadárraj felhőből lecsaptok
Szikrazáporként hord majd szét a szél.
Kopogjatok az alvók ablakán be,
Hogy riadjon fel végre, aki él.

Vigyétek hírét dacos bujdosónak,
Ki messze sínylik, mert nagyon szeret,
Mert szentelt álmok konok álmodója,
S embertavaszt vár a világ felett.

Hirdessétek, hogy törik már a jég,
Jön szabadító nagy leszámolás.
Kérlelhetetlen halálos tavasz,
De lesz, de lesz magyar feltámadás.

Szivem kalitját ime kinyitottam:
Repüljete, de itt ne hagyjatok.
Aki meghallgat otthon titeket
Ne feledje, hogy én is itt vagyok.

Az ablakába tegye ki a mécset
Egy öreg vándor készül már haza.
Megismerni, mert arcát megtartotta
És hírét hozta hűségese szava.

JAJ NEKED KÖLTŐ...

Jaj neked költő, kinek máma kell
Jelented történetek, holott
Nincs szem, amely átfogni tudná és
Nincs szív, nincs elme, melyet szét ne vetne
Robbanó aknaként a látomás.

Repülő várak ezre bóg az égen.
(Az embert költő, látod-e még bennük?)
Négy tonnás bombák a föld beleit
Döntik lángolva omló városok fölé.
(Látsz-e ott arcot, szájat, szemeket?)
Acéllavinák dörgése alól
Sóhajt és szívverést és hallod-e
A halált álló dacos hallgatást?

Mert mely az embert elnyeli, e roppant
Földindulás, az ember műve mégis:
Embernek vétke és ember erénye.
Gépek és számok és tömegcsaták
El ne takarják a szemed elől.
Mert embert jelző rádiós vagy itt
S mert ítélet legyen minden szavad.

Ám ekkora még sohse volt az ember.
Gyűlölni és szeretni óriás.
Gonoszság árja, jószág özöne,
Örjögő szívek hősi áldozása
Igy nem szakadt még a remegő földre.

Jaj neked költő, hogy jelented ezt?
Hány billentyű van vézna zongorádon?
Már szétrongyoltad kis szótáradat
S kopott szavakba mint rossz fedezékbe
Bújsz meg a roppant látomás elől.

Egy seb látását nem bírnád viselni,
De «millió halott» két szóba fér.
Vérrel és könnyel írni nem lehet
És mégis neked kell jelentened
Korod rengését gyenge szeizmográf.

Nem babérért lantolunk máma költő!
Te őrszemnek rendeltettél ide.
Nem rossz író, hanem hamis tanu
És áruló vagy hogyha rosszul írsz.
S ha elhallgatsz becsstelen szökevény.

VERSAILLESI NIMFA

I

Versaillesi park. Alkony. A Trianon
Rózsaderűs szép homloka alatt
Márvánnyá fagyott kaszkádokban omlik
Ezer lépcső a szobros völgyi tóba.

Már aranycsipkés sugárlegyezővel
Kacéran nyúl felhőkön át a nap.
S mint bokrok mélyén csalogány ha ébred,
A szökőkutas nyírott lugasokban
Híva, felelve, mindenfelől zendül
A fehér szobrok kőbevájt zenéje.

E roppant néma kórus közepében,
Ritmusa ringó hullámán lebegve
(Márvány lehellet! Kőnek illata!)
Századok óta ifjú nimfa táncol.

Mámormosollyal ajkán s vállain
(Ember-álmodta és alkotta szépség)
Lábát emelve, könnyen lépte át
Sötét korok vérmocsaras keservét
És boldog bájjal libben most tovább
Ezerkilencszáznegyvennek nyarába.

II

Ezerkilencszáznegyvennek nyarán
Versaillesi márványnimfa boldog bájú
Mámormosollyal néz észak felé,
Ahol parázsló, kormos fellegekben

Négyezer tank, lángszóró szörnyeteg,
Bömbölve kerget délfelé egy népet.

Tízmillió hajléktalan menekvő!
Egy földönfutó nemzet. Falvak városok
Sodort és sodró, jajt üvöltő árja
Hengeredik kies Versailles felé,
Hol szökőkutas nyírott lugasokból,
Mint néma ének százhangú kara
Felel a szobrok kőbevájt zenéje.

Embergondolta és alkotta szörnyek
Száguldó, bősziált vastornyok taposnak
Ájultan omló embergarmadáiba.
Embercsont reccsen. Emberhúscafat,
Vér, genny, velő, bélsár, nyálhab, verejték
Fröcsköl. Száztonnás kerekek alatt
Terhes hasakból kilöttyen a magzat
S az égből záporbomba zuhan a futókra.

Ezt nézi mosolyogva boldogbájú
Táncoló nimfa a versaillesi parkban:
Emberálmodta és alkotta szépség.

III

Ezerkilencszáznegyvennek nyarán
Versaillesi parknak kerítése omlik.
Az őrzőgő, sikongó emberár
A liliomos rácsot beszakítja.
És nyírott pástot és lugast tiporva
Ordító, hörgő kínnak tengere
A szobros márvány lépcsőkön felárad.
S e roppant zajló kórus közepében
(Márványlehellet! Kőnek illata!)
Lábát emelve kecses nimfa táncol.

Emberálmodta és alkotta szépség
Emberokozta gyöttelekre néz le.
Tökéletesség boldog tisztaságát
Riadtan nézik vérkönnyes szemek.

IV

Ezerkilencszáznegyvennek nyarán
Versaillesi nimfa szép lábainál
A márványlépcsőn éhen, betegen
Haldokló franciák hevernek.
S bős rettenet kérdése a szemükben:
»Ki mosolyog mámoros mosolyodban?
Kinek a táncát táncolod te most
Egy szétmarcangolt nér pokla fölött?
Ágyúgyarak, tábornok-hentesek
Fináncdiplomáták, vásárolt árulók
Profitjáért pusztul egy nemzet el!
Kinek szépségét sugárzod felettünk?«

Felel a nimfa diadalmas bájjal:
»Francia nép szépsége vagyok én.
Forradalom s szabadság álmodói
Álmodták szabad gráciámat is.
Ezt a mosolyt kívánták mindeneknek
És ezt a táncot egész nép jogául.

Embereszmény vagyok én és ígéret!
A nyomornak rútsága ellen lázad
Hős szívetek, amíg álmodtok engem.
Nem pusztulhat el addig ez a nép!
A szabad ember szépségéért küzdve
Új barrikádon új életre kel.
C'est la France éternelle!
C'est la France éternelle.«

A NEGYVENNYOLCAS ZÁSZLÓK
MEGSZÓLALNAK

(1940)

Szabadság volt ránk írva és
Petőfi lelke lengetett.
Az emberiség elején röpültünk,
A magyar honvédek felett!
Előre!

És véres ronggyá löve is,
Holt kézben törött nyéllal is
Dicső eszmének fénye övezett,
Rabságunk éveiben is.
Előre!

Hiába zsákmányolt a cár.
Fogságban fényünk nem fakult.
S az orosz népnek vörös hajnalán
Pincénkből felzengett a mult:
Előre!

Pincénkből felhozott a nép,
Amely pincékből szabadult.
Világosság emelt világosságba
S a jelszavunk el nem avult:
Előre!

Hóhér zsarnok minket rabolt,
A néptől visszakaptatok.
A szabadság ajándoka vagyunk
Vigyázzatok ránk magyarok!
Előre!

Vigyázzatok, mert nem fakult
Le halhatatlan jelszavunk.
Petófi lelke leng most is körül:
Nem alkuszunk! Nem alkuszunk!
Előre!

Mert foltozva, vasalva is,
Mázolt fasiszta nyéllal is,
Mi negyvennyolcas zászlók maradunk
Rabszolgák kezeiben is
Előre!

Akinek honvéd a neved,
Mi vagyunk zászlód, ne feledd!
Szabadság hajnalpacsirtái
A vörössipkások felett:
Előre!

Hitler éhes kopóinak
Jaj nektek, ti gyászmagyarok,
Ha a jövő országára
Támadtok, nyomorult vakok.
Előre!

Gyalázat sarába tapos
A szabad népek rohama
S minket hiába lakatoltok
Sötét múzeum-oduba
Előre!

Hol jelszavunk hív, ott leszünk,
S mi tiprunk el benneteket
Az emberiség elején repülve
A Vörös Hadsereg felett!
Előre!

MERT A SZOVJETFÖLDÖN
NEM CSAK KENYÉR TEREM

(*A Vörös Hadsereghez*)

Hallasz-e, hallasz-e
Acélfergeteget?
Csillagos repülők
Zúgatják az eget.
Csillagos repülők
Vörös zászlók felett.

Acélfergeteggel
Égen és a földön
Békesség haragja
Mostan gyilkost öljön,
Termő munka ökle
Rablókat letörjön.

Becsület bosszúja
Szörnyű fegyveretek.
Emberség órei
Büszkén köszöntelek,
Világ reménysége,
Vörös szovjetsereg.

Békés, boldog munka
Boldog földjét véded,
Búzáját és borát
Derús, dalos létet,
Kétszázmilliónyi
Első szabad népet.

De még több is múlik
A vörös fegyveren.
Ily sokért nem vívtak.
Soha csatateren,
Mert a szovjetföldön
Nem csak kenyér terem.

Itt terem az ember:
Évezredes álma,
Szenvedő vágyának
Megvalósulása,
Jövendő világnak
Felszabadulása.

Mit nagy elme gondolt,
Nagy szív amit érzett,
Minden ébresztő vágy
Mely harcban elvérzett,
Vetett mag e földben
S kicsirázott élet.

Dicső vörös sereg
Nincs erődnek mása.
Jövő ezredévek
Élni akarása
A te rohamodnak
Tipró rohanása.

Hallasz-e, hallasz-e
Acélfergeteget?
Csillagos repülők
Zúgatják az eget,
Csillagos repülők
Vörös zászlók felett.

Szárnyatokon szívem,
Halálig veletek!
Emberiség őre
Büszkén köszöntelek,
Világ reménysége
Vörös szovjetsereg!

OSZK

HOVÁ, HOVÁ MAGYAR HONVÉD?

Hová, hívá magyar honvéd?
Hová hajt a német hajcsár?
Messze van a Tisza innen,
Mátra orma se látszik már.
Erre magyar madár se jár.

Állj meg, állj meg magyar honvéd,
Idegenek itt a tájak.
Voronyezsi mezők felett
Ismeretlen szelek járnak,
Vészt suhogó halálszárnyak.

Tekints körül magyar honvéd,
Honod védni, ha esküdtél:
Ez a föld nem honod földje,
Nem itt kell, hogy védekezzél.
Fordulj vissza, jön a nagy tél.

Fordulj vissza Tisza felé,
O t t a hazád, o t t a néped.
Fordulj vissza, siess vissza,
Ha esküdtél, hogy megvéded.
Messze küldött el a német.

Földet kínál neked, honvéd
S elküld messzi ukrán földre.
Míg otthon, jó magyar földön,
Maga ül az öröködbe.
Fogd a fegyvert jól öködbe!

Messzire küld martalócnak
S otthon kirabolja házad.
Te itt vérzel, ő ott hízik,
Neki sarc, neked gyalázat,
Csúf halál s örök gyalázat.

Térj eszedre magyar honvéd,
Honod védni ha esküdtél.
Haramiahad hazádon;
Siess haza, védekezzél.
Siess haza, jön a nagy tél.

Jön a nagy tél, nagy orosz tél,
Bitorló rablóknak nem jó.
Neked se jut több föld itten
Csak egy sírgödörnek való.
S befújja az utat a hó.

»HAZÁDNAK RENDÜLETLENÜL...«

Hát haramiának szegődtél
Boldogtalan magyar baka?
Míg más hajlékát dúlod esztelen
Nem jut eszedbe költőd »szózata«?

A gyilkosnak is van emléke tán?
Az iskolában énekelt a kar:
»Hazádnak rendületlenül
Légy híve, óh magyar.«

Nem zúg füledbe, mikor hős dühe
Egy szabad népnek ellened szegül,
S megvédi minden haramia ellen
»Hazáját rendületlenül«?

Nem volt a »bölcsőd ez a föld«,
Csak sírod lesz, te gyászmagyar.
Nem ápol téged ez a föld.
Csak elnyel s eltakar.

Nem hazád neked ez a föld,
Itt »nincs számodra hely«.
Itt élned neked nem lehet,
Itt meghalnod se kell.

Emlékezzél nagy költőd szózatára,
Van néked is hazád, magyar.
Hazád, »hol, élned s halnod kell«,
Hazád, »mely ápol s eltakar«.

NE SIRJ!

(1942)

Ne sírj. Ne még! Nem jött el ideje.
Ne számláljad még a halottakat.
Még sok halott lesz. Ma még ölni kell.
És sírni csak a győzőnek szabad.

Ha tudod már, hogy mi maradt meg,
Fájlalhatod majd, ami elveszett.
Ha bő bánatú dús emlékek kertje
Virul a sivó sivatag felett.

Talán ríkat még őszi hárfa is
S lesz zokogó dal méla éjjelen.
Ma dögvész jár. Az emberiség gennye
Fakadt fel és elönt a fürtelem.

Maszkot szivedre mérges métely ellen!
Mert könnyes lágyba könnyebben ragad.
Ne jajszóra, vezényszóra figyelj most!
Siratni az fog, aki megmarad.

És majd a győztes, árva maradék
Ha eltaposta már a mérges férget,
S mint nehéz vértet nehéz harc után,
Szivéről is lehántja majd a kérget,

S diadalünnep szentelt csendje száll
A megborzadva elnémult világra,

Akkor fakad fel mélység mélyiből
Özönvízkönnyek forró áradása.

S ha maradt még írmagja a gonosznak,
Melyet az irtó fegyver meg nem ölhet,
Ez a rettentő sírás fogja végül
Tisztára mosni a fertőzött földet.

OSZK

LÁNYOK, LÁNYOK ÉNEKELNEK

I

Tavaszešte. Favirágzás.
Lágy szellő szór sziromhavat.
Valahol a kertek alatt
Lányok, lányok énekelnek.

Mintha csengő virágillat
Barackvirág hangja volna,
Almafa virágja szólna,
Lányok jönnek, lányok jönnek!

Csókos szájú szókék, barnák,
Tömött sorban karcsú szépek,
Dobbanó ütemre lépnek,
Vállukon a szurony villan.

Csinos, szilaj szuronyvívók,
Bájos, biztos gránátvetők,
Halál szemébe nevetők.
Szovjetlányok, szovjetlányok.

II

Lágy szellő szór sziromhavat
Rosztov alatt, Szmolenszk alatt
Ég az ország, halál arat
S im a tavasz hada indul.

Telet törő termés támad
Halált ölő hatalommal.
Bimbóbontó riadó dal,
Zúg jószagú harci ének.

Bástyabontó, páncélrontó
Sarjadás, fékezhetetlen.
Döglehelő halál ellen
Élet ellenállhatatlan.

Férfi mellett tűzben, vérben
Árok mélyén, fenn a légben,
Tankhárítón, rohamélen,
Szovjetlányok énekelnek.

Veszedelmes, gyilkos szépek.
Ez a tavasz vad viharja:
Virág gyümölcsét akarja
S jaj annak, ki kertjét bántja.

Tavaszeste. Favirágzás.
Lágy szellő szór szíromhavat.
Valahol a kertek alatt
Lányok, lányok énekelnek.

SZTÁLINGRÁD

Ugy-e nem tudtad te csabai kubikos,
Ugy-e te se tudtad újpesti vasmunkás,
Mikor küldtek ölni, orosz népet ölni,
Hogy Oroszországban, messzi Volga partján
Van egy fehér város, fiatal, virágos,
Géprobajjal, dallal hangos szovjetváros:
Sztálingrád, Sztálingrád!

Csabai kubikos, újpesti vasmunkás
Ugy-e most tudjátok, most mikor már nincsen,
Most hogy véres rom csak gránáttúrta földön,
Tudjátok a várost és hogy mégis ott van,
Kormos romjaival tornyosodva égis
Világra világló fénnel örökétig:
Sztálingrád, Sztálingrád!

Hát azt tudjátok-e, hát azt tudjátok-e
Csabai kubikos, újpesti vasmunkás:
Mikor ama város falai omlottak
Akkor épült fala a ti házatoknak,
Mikor ama város halálmezővé lett
Akkor számotokra született új élet:
Sztálingrád, Sztálingrád!

Mert ott kőfal omlott, vas és beton bomlott
De nem inogott meg hősi mellek gátja,
Ronthatatlan állott szivek barrikádja.
Rajta tört az ár meg: sötétség bős árja.
Emberiség vésze vesztét ottan lelte.

Világ szabadságnak virradt ottan kelte:
Sztálingrád, Sztálingrád!

Csabai kubikos, újpesti vasmunkás
Mikor ott jártatok orosz népet ölni
Akkor benneteket orosz nép mentett meg,
Fasiszta béklyóból akkor szabadított
S unokátok ajkán hálás csodálattal
Orosz dicsőséget ünnepel majd a dal
Sztálingrád, Sztálingrád!

Te jövőendő vándor, aki leszállsz itten
Jövőendő népeknek szent zarándokhelyén
Ahol minden népek jövőendője történt
Lásd nem kőből épült legszebbik emléke.
Régi véres romból tornyosodik, égre
Emberi nagyságnak, legnagyobb mértéke:
Sztálingrád, Sztálingrád!

EGY SZTÁLIN ARCKÉPRE

Nem hordott ember még ily terheket:
Gigász-örökség kineses súlya nyom.
Az emberiség hídja válladon:
A jövő útja vak mélység felett.

Még ember szíve nem volt ily nehéz:
E földön minden jaj feléd zokog,
Minden nyomor hite feléd lobog,
Feléd nyúlik minden bilincses kéz.

És soha még álmatlan éjszakát
Ember oly gonddal nem virrasztott át
Mint te virrasztod kemény életed.

De soha szív nem látott örömet
Mint a tiéd lesz mindenek fölött,
Feladott munkád ha elvégezed.

HAZÁM

Hazám, hazám! — Oh jaj, hogy most kimondom
Melyet soha nem hallott senki tőlem,
Fájó szerelmem szemérme mit rejtett,
Mit gögös szívem dacolva felejtett,
Most rettegés szakítja ki belőlem:
Neved, édes neved magyar hazám.

E sajjó szót még számba sohse vettem,
Mert szennyezte uraid szája nyála,
Mert nem szerettél és mert nélküled
Kellott viselnem ezt az életet.
De szólítalak most, jaj vést kiáltva,
Mert torkodon már a gyilok, hazám!

Holott otthon sem voltam egykor otthon.
Testem kerestem, szomjú kósza lélek.
Mert magyar szóba s dalba van temetve.
De romló, rontó várromok felette,
És dőlőkkel támadhat csak az élet:
Én életem, valóságom, hazám!

Jövő reménye s haj de rég a multam:
Te délibáb előttem és mögöttem.
Te jelenés, soha jelen-valóság;
Vándor hazája te. Te álomország!
És mégis, mégis te-belőled jöttem
És hozzád térni akarok hazám.

Mert mégis vagy, hisz fájsz. És vándorolva
Még valahonnan messzeséget érzek.

S bár életem egy eszméhez kötöttem
Esténként nóták húznak el fölöttem.
És távolról jött közelségek érnek.
Írányt te adsz csak a szívnek, hazám.

Voltam, vagyok, leszek internacionalista:
Földönfutó, de gondolaton álló.
De jaj, ha elvész, ami meg se volt még,
Még árva se, még száműzött se volnék.
Csak hazajáró s haza nem találó
Békétlen lélek siratna, hazám,

Nagyon szeretlek. Jaj, hogy most kimondom,
Amit soha nem hallott senki tőlem,
Fájó szerelmem szemérme mit rejtett
Mit gőgös szívem dacolva felejtett,
Most rettegés szakítja ki belőlem,
Mert torkodon már a gyilok, hazám.

SÁRKÁNY

Sohse volt fontos honnan jöttünk.
Sohse néztük, mi mult mögöttünk.
Előttünk célunk, küldetésünk.
Előttünk az, amiért élünk.

Mégis a mult kíséző árnya
Szívünk pányváját meg-megrántja.
A sárkány is repülhet messzi,
Zsinórja csak el nem ereszti

Ha gyökeredet fájva érzed
Messzire nőttöd avval méred.
Fájjon ha fáj. Magosba biztosan
A sárkány száll csak, amely kötve van.

ÜZENET

I

Zúgjon harang, ha zokogva is, zúgjon.
A harcnak vége, szegény magyar népem.
Verve, alázva, bünhődve és mégis
Mondj tedeumot s indulj újra élni.

Zúgjon harang és tedeum laudamus,
Mert siratva is áldhatod a sorsod
Hogy megverték s a némettel nem győztél,
Mert az lett volna vége a világnak.

Áldatlan harcban vesztedet vesztetted.
Ha fáj is, a te szabadságod győzött.
Minden ütés bilincset vert le rólad
És minden vágás hályogot szakított.

Ugy vertek, ahogy édesapánk vert meg
Ha buta kamasz komizságon értek.
Javadra szolgál és meg is köszönjed,
Mondj tedeumot s indulj újra élni.

II

Felébreszt-e a baj a bódulathól
Én magyarom és számon kéred-e,
Hogy ki vezetett véres gyalázatba
Német pórázon rabszolgalálba?

Ha felébreszt a baj a bódulatból,
Ha bódítóid pokolra kergetted
Ha tisztult ésszel, ha szabad lélekkel
Indulsz el újra új életnek útján

Bujdosó költőd akkor tér meg hozzád
Kivenni részét magyar búból, bajból.
Verve, alázva, bűnhődve ha indulsz
Új akarattal költőd veled indul.

Nem hivalkodik, hogy ő rég megmondta
S győztes igazság táborában állott.
De melyet ott nyert, világosság kincsét
Elhozza néked maradt életével.

OSZK

HOGY IS TÖRTÉNT

(Alma-Ata 1943)

Hogy is történt? Nem Óbudára mentünk
Csakúgy sétálni, ama első nyáron?
Csodálatos! Még kezemben kezéd,
És itt állunk a kínai határon.

Hogy történt ez? Első szerelmes sétán
A Jánoshegyre indultunk mi el
És Ala-Tau, a havas szörnyeteg
Mered előttünk az egekbe fel.

És Alma-Ata messze Ázsiában
A város, hová kéz a kézben értünk.
Csodálatos! A Zsigmond-uccán mentünk
És utunkról mi soha le nem tértünk.

Mert le se tértünk, gyáván meg se álltunk
A Zsigmond-ucca idevezetett.
Szerelmünk útján egy hitünk útjára
Egy égő világ üszkei felett.

Vezetett minket lázadásba, harcba,
Forradalomba és számkivetésbe.
Egyenes út volt az a Zsigmond ucca:
Homályos lelkünk első ébredése.

Bécs, Berlin, Moszkva... Melyet mi szítottunk
Messze söpört minket a fergeteg.

Szép ifjú pár jöttünk mi Óbudáról
Alma-Atáig, két öreg beteg.

De világbontó emberujhódás
Poklain át még kezemben kezed.
S a győzelem lángoló hajnalán
Dereng az út, mely ide vezetett.

Nem látod-e már ott a Zsigmond-uccát?
Alkony előtt bizony még haza érünk.
Szerelmünk, hitünk, igaz harcunk útján,
Egyenes úton, melyről le nem tértünk.

S majd honi földre leborulva mondjuk
Áldott legyen, amely elvezetett
Hontalanságba, rideg idegenbe
Az út, melyen indultunk teveled.

Áldott legyen a keskeny Zsimond-ucca
Mely kivetett a viharos világba.
Békétlen harcba, fájó vándorlásra
De sötétségből a világosságba.

S a magyar földet ha csókoljuk sírva
Mondjuk, hogy áldott bús bújdosó éltünk
S áldott legyen, áldott szerelmünk útja
Melyen kéz-kézben végül hazatértünk.

HAZAVISZLEK

Mielőtt leszáll az este
Hazaviszlek,
Hazaviszlek Budapestre.

Hazaviszlek két karomban
Hazaviszlek
Szivemben, gondolatomban.

S ha majd ránk borul az este
Megállunk a
Halászbástyán s nézünk Pestre.

Lenézünk a vén Dunára,
Emlékezünk
Kigyulladó ezer lángra.

Visszanézünk nehéz útra,
Ezer lánggal
Tündöklő sötét borúra.

Visszanézünk könnyre, vérre
M megbékélve
Árnyas, fényes nagy vidékre.

És ha majd leszállt az éjjel
És a bástyán
Mások állnak s néznek széjjel

Árnyas, fényes magyar éjjel,
Duna partján
Többet látnak majd két fényvel.

LENINGRÁDI BALLADÁK

I

ÁRNYÉKOK VÁRA

Kisérteties álomlátomás:

Leningrád némán, jég és hó alatt.

Üres uccákra ráfagyott a csend.

Kristályba dermedt, elvarázsolt város.

S köröskörül német ágyúk dörögnek.

Recsegő tanklavinák hömpölyögnek.

(Csodát mondok, csodát, de nem mesét.)

Vörhenyő nap narancssárga ködön

Átvérzik mint seb könnyű kötésen.

Párafátyolban halvány szilhuettek:

Az Admirális és Téli Palota.

Súlytalan árnyként elmosódva lengnek

A Szmolni és a Péter-Pál erőd.

Kristályba dermedt történelem álma:

Testetlenül, áttetszőn, mint üvegre

Lehelt színekkel festett képzelet,

Szellemes, finom, előkelő szépség.

Gondolnád, hogy elég egy szélfúvás...

És elrepül...

S köröskörül a gépesített dzsungel,

Porosz pöffeszkedés, potsdami csizmák,

Vérlázba bősziált vak otrombaság

Zsivajos hada gázol és tapos.

(Ki védi meg az elvarázsolts várost?
Almodó finom szépségét ki védi?
Csodát mondok, csodát, de nem mesét.)

A Néva néma és a Nyevszki hallgat.
Árnyékuccákon néhány emberárnyék
Súlytalan ingva, mint mély víz alatt.
Lassan, alig mozog zsibbadó lábbal.
Vérefogyott, tántorgó szilhuettek.
Azt gondolnád, elég egy szélfúvás,
Hogy elsöpörje...

És roppant gránát robban néma képbe.
Szép szilhuettet tép szép szilhuetté.
Tűzvészek pírja fest háttereket...
De rendületlen, közelíthetetlen
A lehelt színnel festett képzelet:
Szellemes finom előkelő szépség,
Támolygó árnyak néma árnyékvára!

(Ki tartja fel a német vaslavinát?
Csodát mondok, csodát, de nem mesét.)

A Néva néma és a Nyevszki hallgat.
Német sáncok hurka fojtja a várost.
A puszta uccák égre nyitott úrje
Mint éh-halottak égre tátott szája.
Mert ez az éhség. Csend és szépség: éhség!
Kristályba dermedt álomnak varázsa:
Sorvasztó éhség, halkan öló éhség.

S a vérefogyott, aligélő árnyak
Védik a lenge, finom árnyékvárost.
S a német ágyúk hiába dörögnek.
A német sáncok hurka hasztalan.
A vaslavinák megtörpánnak itt.
Mert rendületlen, közelíthetetlen

A lehelt színnel festett képzelet,
Kristályba dermedt történelem álma,
Nagy Péter, Puskin, Lenin városa.
Soha, soha otromba porosz csizma
Soha, soha, nem taposhat belé.
Éhsorvasztott, támolygó aligélők
Vaslavinákat megállítanak.
Éhsorvasztott támolygó aligélők,
De leningrádiak, de leningrádiak!

Éhsorvasztotta, aligelő árnyak
Dolgoznak gyárban, boltban, irodában,
Ássák a sáncot, oltják a tüzet,
Védik a sáncot, szórják a tüzet.
Már aligélők hatalma halálos.
Köröskörül német ágyúk dörögnek
Recsegő tanklavinák hömpölyögnek.
De árnyékok védik az árnyékvárost.

És több az árnyék, mint az élők száma.
Az alig élők mellé alig holtak,
Jönnek elő a Péter-Pál erődből:
A forradalom örök árnnyai,
A Szmolniból és a Putilovgyárból
Megvédeni Lenin szent városát.
(Csodát mondok, csodát de nem mesét.)

Leningrád holdas éjjel, hó alatt.
Néma uccákra ráfagyott a csend,
S az éhhalál kúszik be minden résen.
De éjjelenként láthatatlanul
Árnyékkörjárat járja be a várost.
Senki se látja és senki se hallja,
Mindenki tudja és mindenki érzi.
S az aligelő árnyak szíve dobban.

Most tudják, hogy ők győzhetetlenek.
A néma uccán akkor hangtalan
A láthatatlan őrség halad el:
Nagy Péter, Puskin s Lenin árnnyai.

II

GYŰLÖLET

Hat hete már, hogy meghalt Márfa apja.
Két napra rá meghalt a férjeis.
Férfi több pusztult akkor Leningrádban.
Az éhezést ők nehezebben bírták.
Kis Olgácska egy hónapja halott.
Egy hónapja alszik egy ágyban Márfa
Halott lányával. Mert ki vigye el?
Neki magának kéne eltemetni.
De kinek van még annyi ereje,
Hogy felássza a csonttáfagyott földet?
Aki még bírja, az megy ásni.
Megy Márfa is a brigádjával mindig.
Sírt ásni most csak a németnek tudnak.

Olgácska szőke, fehér szép baba.
Hideg szobában nem romlik a hulla.
Csak patkányoktól félti lányát Márfa
Ha pajokért kell soká állnia.
Mert kisfia már alig tud mozdulni,
Hogy hesegesse a sok éhes patkányt.

Repeső szívvel sietne haza
Lányához Márfa ha tudna sietni.
Mert az ő boldog nyugalma órája,
Mikor keserű szive csendesül,
Ha lefekhetik szép gyermeke mellé
Aki nem éhes, aki nem kér enni.
A szép fehér, a csendes, boldog angyal!

Ám ama reggel lassabban mint máskor
Jött hazafelé mert épp vért adott
A sebesültek számára s még szédült.
De kezében nagy kincs: palack olaj!
Melyet kapott azért, hogy vért adott.
Egy hónapig most ebből fognak élni
Márfa, az anyja s Péterke fia.

És akkor éppen szirénák vonítanak.
Riadó jelzés! Légi támadás!
Sietni kell, Mindenki fedezékbe!
De Márfa már látja a házukat.
Már látja fent lakásuk ablakát.
Ott várja őt a fehér néma angyal.
Kicsit gyorsabban és eléri még.
Mert Péterke le tud már maga menni
A fedezékbe, de halott kislányát
Kendőbe rejtve ő viszi le mindig.
Hogy kárt ne tegyen benne német bomba.

Zenit ágyúk!.. Már zúg a levegő!
Bomba süvít le! Falak omlanak!
És kormos láng csap ki a háztetőből.
Csak egy sarok és eléri a házát!
Két emelet és lehozza a lányát!..

S akkor csapott házukba német bomba!..
És Márfa látta, hogy hajlik a fal,
Hogy dől, zuhan le füstbe, porba, lángba
Az egész emelet ahol szép angyala
Szőkén, fehérén aludt csendesen.

A németek megölték a halottat!
Kétszer ölték meg az ő gyerekét!
Mikor éhenhalt apja és a férje,

Éhenhaltak eleven férfiak,
Mikor először halt meg kicsi Olga
Nem érzett akkor Márfa ilyen szörnyű
Kimondhatatlan szörnyű valamit.

Sokáig állt a sarkon megdermedve
A palackkal kezében és nem tudta
Mennyi idő mult. Már a riadónak
Rég vége volt. Megtelt az ucca újra.
Mikor fátylon keresztül látja Márfa,
Hogy asszonyok tolongnak, öklük rázzák
És közepettük vörös katonák
Két foglyot hoznak. Német repülők!!

És akkor Márfa lassan, egyenesen
Indul szembe velük. A dühös tömegben
Nyugodtan némán át, a németig.
És mielőtt az örök megvédhették
Ő fehér, dermedt arccal, szótlanul
Olaj-palackját magosra emelve
A német duzzadt pofájába vágja
Hogy vér s olaj keverve csorog róla.

A rémület hördül fel körülötte.
Nem a vér láttán. Láttak eleget.
»Olaj! Olaj!« — Sírnak az asszonyok —
Egész palack! Elvtársnő, mit csinált?
Mit fognak enni? Hiszen ez halál!
Sápadtan és dermedten áll még Márfa.
»Nem bánom!« — mondja halkan. — «Mégse
•bánom.»

»TANULJA MÁR...«

Nem harsonás, tűzcsóvás lángolás volt,
Csak egyszerű, halk, köznapi eset.
De hogy mindennap gyakran megesett
Leningráll, hősi, rettentő telén,
Az tette naggyá ama napokat,
Hogy magasodva az idő síkjából
Egetverő hegyláncként messzire
Látszanak majd századok távolába.

Öreg munkás volt Stepanida férje.
Ő ott volt még a pályaudvaron.
Lenint fogadni. Ma már kevesen
Vannak azokból, akik vele együtt
Ostromolták a Téli Palotát.
S most újra gránát tépi fel a Nyevszkit
És fagy és éhség sorvasztja a népet.

»Nitschevo« — mondta Stepanida férje
Agyagformát gyúrva a vasöntőben.
»Hát éhezünk kicsit. De hitleristát
Leninnek városába nem eresztünk.«

»Nitschevo« — mondta Stepanida férje
Mikor gyengült s hazáig messze volt
Már neki menni. — »Nitschevo,
Hát itt fogok aludni majd a gyárban.«

»A gép mellett fekszem le s ott kelek.
Nagy kényelem lesz. Időnyereség.
Az asszony is itt lakjon a gyerekekkel
Másoknak is megengedte a mester.«

Hát hárman laktak ott a vasöntőben.
Ha Stepanida megjött a kenyérrel
S elosztotta egyforma három részre,
A férjét nézte, hogy gyúrja a formát.

A férjét nézte, hogy gyengül keze,
Munkája lassul, már el is akad.
De Stepanida már tudott segíteni
S a napi norma nem lett kevesebb.

És Stepanida állt a munkapadnál
Mikor férje már állni sem tudott,
Csak ülve, szóval taníttgatta még.
Már egyre halkabb és kevesebb szóval.

Ott ült a falnál Stepanida férje
Mikor a mester rázta, költögette:
»Hát ez nem járja! Ilyenkor meghalni!
Hogy teljesítjük nélküle a tervet?«

»Legyen nyugodt. — Már itt állok helyén.
A napi norma nem lesz kevesebb.«
— »De meddig bírod te is Stepanida?
Csontvázzá fogytál s nem vagy fiatal.«

»Nitschevo« — felelte Stepanida,
Felelte halkán, lányára mutatva:
»Tizenhat éves, Kátja, komszomolka.
Tanulja már gyúrni az agyagformát.«

HŰ CSILLAGOD, HORDJAM A FÉNYEDET

Meghajtom térdem és megcsókolom
Szent lobogódnak vérázott szegélyét
Az én zászlóm és az lesz mindhalálíg.

Mert én is a te gyermeked vagyok
Dicső orosz nép, Lenin, Sztálin népe
Mert én is a te gyermeked vagyok.

Bár messzi földről vándoroltam hozzád.
De itt születtem újra. Minden gondolat
Agyamban és szívemben minden érzés

Szellemed sarja és eszmélő ember
Általad lettem. Mindenem tiéd,
Ki vagy az ember eszméjének őre.

Fiad vagyok, de elbúcsúzom tőled

Ha győzelmed lángoló ünnepén
Megmentett népek hálás milliói
Hozsánnát zengve gyűlnek fénykörödbe

Feléd fordulnak napraforgó lelkek
S glóriás zászlód előtt meghajolnak
Az öt földrésznek minden lobogói

Ha világrázó rettenetes harcod
Áldozó, hősi, szörnyű szenvedésed
Után derül hatalmas örömöd,

S emberújító tavaszugarában
Vértrágyás földön víg szívek fakadnak
Mindent lebíró roppant virágzásra,

Ha jó lesz élni a győztes körében
Büszkén, nyugodtan, békén, tiszteletben,
Akkor kell nékem majd elválnom tőled.

Ha szép lesz nálad napközeles kertben
Derülten nőni biztos jövődőbe,
Akkor kell újra rideg útra kelnem.

Mert valahol még sötét van s hideg,
Mert valahol egy bús maroknyi nép
Még tévelyegve keresi az útját,

Mert urai megcsalták és eladták
S véres vétkének büntetését hordja,
De mégis nép és megújódhatik.

Mert az a nép ott él a Tisza partján,
Hol édesanyám világra hozott,
Világra, haj, de nem világosságra.

Mert onnan jöttem szomjas vándor én
Fényed kútjához, világító napunk.
De testvéreim sötétsége fáj.

Mert bár fiad vagyok s eszmélő ember
Általad lettem, lásd, de énekelni,
De énekelni mégis ott tanultam.

Azért bocsásd el mostan gyermeked
Hú csillagod hordjam a fényedet
Utat mutatni éjben keresőknek.

Addig vagyok, míg lángod megvilágít.
Azért vagyok, hogy lássanak meg engem
És rajtam téged, bús testvéreim.

Azért kell nékem majd elválnom tőled
S diadalod lángoló ünnepén
Nehéz és rideg útra kelnem újra

És áldalak hogy magadhoz fogadtál.
Meghajtom térdem és megcsókolom
Szent lobogódnak vérázott szegélyét.

PB-

3

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár